HØRINGSUTKAST

STRATEGIER FOR

# OLAVSDAGENE

2018-2030



www.sarpsborg.com



# INNHOLD


| | |
|---|---|
| Forord | 5 |
| Olavsdagenes muligheter | 6 |
| Nasjonaljubileet 2020-2030 | 8 |
| Visjon | 10 |
| Hovedmål | 12 |
| Kulturell kompetanse - et bedre sted å bo | 14 |
| Kulturbasert næring - et bedre sted å jobbe | 16 |
| Stedsutvikling - et bedre sted å oppleve | 20 |


FOTO: THOMASFOTO.COM



# FORORD

2016 var begynnelsen. Nå er vi i gang med fortsettelsen. Tusenårsjubileet viste oss hvordan gode, lett tilgjengelige, mangfoldige kulturtilbud til befolkningen bidrar til å skape engasjement og attraktivitet. Vi er på riktig vei. Vi skal bli en av Norges fremste kulturkommuner. Vi skal bli et mer attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve.

Vi skal bruke vår unike historie til nettopp dette. Olav Haraldsson grunnla vår by i 1016, han levde her, han giftet seg her og styrte landet herfra. Denne historien eier vi. La oss nå forankre dette ytterligere for å skape vekst og utvikling innen kultur, næring, reiseliv og folkehelse.

Vi er Olavs by.

Sindre Martinsen-Evje

**Sindre Martinsen-Evje**
Ordfører

# OLAVSDAGENES MULIGHETER

Olavsdagene har jobbet målrettet med strategiene som ble vedtatt i 2012, og kan i dag vise til gode resultater. Besøkstallet ved Olavsdagenes arrangementer har gått fra 2789 (2011) og 6433 (2017). Olavsdagene har gjennom flere år utviklet arenaer, arrangement og programposter hvor Olavsfestivalen, Olsok-feiring og pilegrimsleden i dag står sentralt.





## FOR Å UTNYTTE POTENSIALET I SARPSBORGS UNIKE HISTORIE, KREVES NYE STRATEGIER

**VI HAR LEGITIMITET** TIL Å TA EN BETYDNINGSFULL DEL AV NORGES HISTORIE.

**VI HAR MULIGHETER** TIL Å UTVIKLE PRODUKTER OG OPPLEVELSER SOM ER ATTRAKTIVE FOR PUBLIKUM LOKALT, REGIONALT, NASJONALT OG INTERNASJONALT.

**VI HAR MULIGHETER** TIL Å GJØRE HISTORIEN RELEVANT I VÅR TID OG FREMOVER.

**VI HAR POTENSIALE TIL Å SKAPE VEKST** I OPPLEVELSES-TURISMEN OG LEGGE TIL RETTE FOR KULTURBASERT NÆRING.

**VI HAR MULIGHETER** TIL Å STYRKE VÅR KOMMERSIELLE KRAFT.

**VI HAR MULIGHETER** TIL Å STYRKE LOKAL OG REGIONAL IDENTITET OG STEDSTILHØRIGHET.

# NASJONALJUBILEET 2020-2030

Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK) deler Olavsdagenes ansvar om å formidle Olavsarven, og vi har siden 2015 hatt et tett og godt samarbeid. Dette samarbeidet gir Sarpsborg en sentral plass og vei inn i «Nasjonaljubileet 2030 - Norge i tusen år».

| År | Historisk utgangspunkt | Samtidstema |
|---|---|---|
| 2019 | Allianser | Allianser |
| 2020 | Høvdingssamfunnet | Regionene i Norge |
| 2021 | Religionsskifte og riksdannelse | Religion og politikk |
| 2022 | Olavs slekt | Slekt og samfunn |
| 2023 | Olavs reiser | Norge og verden |
| 2024 | Olav som lovgiver | Rettsutvikling |
| 2025 | Olav som konge | Monarki |
| 2026 | Fra ting til Storting | Demokrati |
| 2027 | Samisk historie | Tilhørighet |
| 2028 | Olav i eksil | Over grenser |
| 2029 | Helgenkåring | Pilegrim |
| 2030 | Norge et rike | Fellesskap |





Over flere år har Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK) arbeidet med markeringen av at det i 2030 er tusen år siden slaget på Stiklestad. Hendelsen fikk så dyptgående konsekvenser politisk, religiøst, rettslig og kulturelt at den beskrives som et nasjonalt vendepunkt.

**Prosjektet til SNK har fått navnet «Nasjonaljubileet 2030 – Norge i tusen år» og har skissert to ambisjoner:**

1) **Å SKAPE EN NASJONAL JUBILEUMSMARKERING SOM ER INKLUDERENDE OG SAMTIDSRELEVANT.**

2) **Å BRUKE ANLEDNINGEN TIL Å ARBEIDE FOR ET NASJONALT KUNNSKAPSLØFT**

Nasjonaljubileet ønsker å ha «Den store samtalen om Norge» - en bred, nasjonal dialog og refleksjonsprosess knyttet til knyttet til spørsmålet om hva Norge har vært, hva Norge er og hva Norge skal/bør være.

Det er laget en tematisk struktur med et samtidstema og et historisk tema for hvert år med utgangspunkt i faktiske hendelser fra Olavshistorien. For hvert av årene er det en region som har hovedansvaret. Sarpsborg er hovedregion i 2022 med tema slekt og samfunn.

I 2019 har Sarpsborg ansvar for pilotåret til Nasjonaljubileet. Da er det 1000 år siden Olav Haraldsson giftet seg med Astrid, datteren til den svenske kongen Olof Skötkonung, her i Borg. Med ekteskapsinngåelsen som historisk utgangspunkt vil Allianser være dette årets gjennomgående tema. Det gjennomføres tre hovedarrangementer i 2019 hvor temaene er:

- **Allianser i vår tid**
- **Allianser i vår fortid**
- **Allianser vi vår fremtid.**

I den videre programmeringen av Olavsdagene frem til 2030 vil det være naturlig å ta i bruk Nasjonaljubileets tematiske struktur. Dette vil kunne bidra til å gjøre de historiske hendelsene relevante i vår tid.

# VISJON

## VÅR FORTID FORTELLES OG VÅR FREMTID SKAPES – I OLAVS BY

Vår bys historie skal formidles og gjøres relevant for vår egen tid og for fremtiden. Begrepet Olavs by brukes i visjonen for å vise til vår betydningsfulle og unike historie. Olav Haraldsson og Olavsarven er kjent langt utover Norges grenser. Denne historien og denne arven tilhører Sarpsborg.



# HOVEDMÅL

Olavsdagene skal bruke historien inn i vår egen samtid for å befeste Sarpsborg som Olavs by – lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette for å gjøre Sarpsborg mer attraktiv og bidra til at byen blir et bedre sted å bo, jobbe og oppleve.

I Østfold Fylkeskommunes regionalplan for kultur 2018-2029 brukes formuleringen «Østfold skal være et ledende kulturfylke» og regional utvikling er en sentral del i planen. For å lykkes med dette beskrives tre delmål: opplevelse, identitetsbygging og verdiskapning.

I planprogrammet for Sarpsborg kommunes nye kommunedelplan kultur 2019-2030 er det et mål at Sarpsborg skal få status som Norges fremste kulturkommune.

Sarpsborg kommunes samfunnsplan 2018-2030 har vedtatt visjonen «Sammen skaper vi Sarpsborg», og målet er å gjøre Sarpsborg til et mer attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve.

Olavsdagene har bærende elementer i seg for å bidra til å nå disse ambisjonene for Sarpsborg og regionen. Olavsdagene skal bidra til å skape vekst og utvikling innen kultur, reiseliv, næring og folkehelse ved å jobbe målrettet med kulturell kompetanse, kulturbasert næring og stedsutvikling.



# SATSNINGSOMRÅDER

- KULTURELL KOMPETANSE
- KULTURBASERT NÆRING
- STEDSUTVIKLING

# KULTURELL KOMPETANSE – ET BEDRE STED Å BO

«Deltakelse i kulturaktiviteter gir den enkelte opplevelser og mulighet til utvikling som menneske og samfunnsdeltaker. Kulturaktiviteter gir arenaer for tilhørighet og sosialt felleskap. Av stor betydning er det også at kulturaktiviteter gir skolering til deltakelse i det uenighetsfelleskapet som er en forutsetning for et fungerende demokrati» *Kulturutredningen 2014, s.10*

Strategiene legger Kulturutredningens beskrivelse av betydningen av kulturaktiviteter til grunn for satsningsområdet kulturell kompetanse.

Utredningen beskriver hvordan den kulturelle grunnmuren sikrer kompetanse, deltakelse og opplevelse. Med den kulturelle grunnmuren påpeker utredningen at kunst- og kulturfaglig opplæring, kommunalt og frivillig fritidstilbud og lokalsamfunnets kulturarenaer er hjørnesteiner i den kulturelle grunnmuren. [1]

Olavsdagene bidrar til at Sarpsborg blir et bedre sted å bo fordi Olavsdagene gir anledning til deltakelse og sikrer ytringskultur. Med ytringskultur menes kunstnerisk virksomhet og kulturarvvirksomhet med et ekspressivt grunnformål. Dette kan være alt fra museum- og bibliotekvirksomhet og andre former for kulturvernvirksomhet, til produksjon og utøvelse av musikk, scenekunst, film, litteratur etc.[2]

Olavsdagene skaper møteplasser hvor innbyggerne kan delta i dialog, få kunnskap og medvirke, og skaper arenaer for å ytre seg og delta i offentligheten. Vi møtes, lærer av hverandre og forstår oss selv bedre. Dette skaper dannelse, toleranse og refleksjon. Vi bygger kulturell kompetanse blant våre tilhørere. Økt kulturell kompetanse bidrar til økt deltakelse og medvirkning, åpenhet, forståelse og sikrer ytringsfriheten og demokratiet.

[1] *NOU 2013: Kulturutredningen 2014, side 304*
[2] *NOU 2013: Kulturutredningen 2014, s. 61-63*

SLIK VIL VI HA DET...

## Olavsdagene bidrar til økt kunnskap og innsikt

- Bruker historiske utgangspunkt for å gi forståelse om egen samtid.
- Skaper møteplasser for dialog og diskusjoner som setter dagsorden og sikrer ytringsfriheten.
- Samarbeider med frivillige lag og foreninger og motiverer til deltakelse og medvirkning
- Gjør Olsok-feiringen relevant for en bredere målgruppe .
- Bruker pilegrimsleden og kulturminner også i et folkehelseperspektiv.
- Legger til rette for historisk friluftsliv.
- Bruker lokalsamfunnets kulturelle arenaer som biblioteket, fritidsklubbene og kirkene.

## Olavsdagene bidrar til historieformidling

- Viderefører arbeidet med historieformidling i skolen fra 1000årsjubileet.
- Bruker den kulturelle skolesekken og estetiske fag i skolen for å formidle historien.
- Bruker Ungt Entreprenørskap for å formidle historien.
- Jobber aktivt med kommuneområde oppvekst for å formidle historien i skolen.
- Bruker Ung arrangør ved gjennomføring av prosjekter og arrangementer.

SLIK GJØR VI DET...

# KULTURBASERT NÆRING – ET BEDRE STED Å JOBBE

«Kulturnæringene har et indirekte bidrag til næringsutviklingen gjennom at de kan stimulere til nyskapning og konkurransestyrke i andre næringer, for eksempel gjennom bidrag til design og markedsføring av produkter og tjenester. Denne rollen forklares gjennom å anlegge et bredt perspektiv på innovasjon som en sosial prosess som involverer interaktiv læring mellom ulike aktører.»

*Kulturutredningen 2014, s.70*

I Regionalplan for kultur er strategi nr. 5 å utvikle kulturelle og kreative næringer. I planprogrammet for kommunedelplan kultur er kreative næringer og kulturturisme et av de foreslåtte satsningsområdene.

Olavsdagene bidrar til at Sarpsborg blir et mer attraktivt sted å jobbe fordi festivalen legger til rette for å drive kultur og næring. Olavsdagenes arrangementer og prosjekter blir en grunn til at kunstnere kommer hit, blir her eller kommer tilbake. Dette utvikler lokale kunst -og kulturmiljøer og gir næringsgrunnlag for ulike lokale aktører innen kulturarvvirksomhet og kunstnerisk virksomhet. Kulturbaserte næringer fungerer som katalysatorer innen innovasjon og nytekning, og utløser vekstkraft mellom reiseliv og kulturproduksjoner.

SLIK VIL VI HA DET...

## Olavsdagene bidrar til kulturbasert næring

- Gir lokale aktører mulighet til nærings-virksomhet gjennom prosjekter og tilgang på arenaer.
- Stimulerer lokale kunstneriske virksomheter å vokse, drive bærekraftig virksomhet og etablere seg i kommunen.
- Legger til rette for lokale og regionale kunstnere og leverandører.
- Gir kommersielle og ikke-kommersiell aktører arenaer og publikum for sin virksomhet.
- Etablerer prosjektet «Artist in residence» for å tiltrekke aktører innen kulturvirksomhet og kulturarvvirksomhet.
- Prioriterer prosjekter med fokus på innovasjon.
- Bruker Ungt Entreprenørskap for å stimulerer gründere innen kulturbasert næring.

## Olavsdagen styrker sin kommersielle kraft

- Jobber målrettet og strategisk med markedsføring, salg og sponsorer.
- Jobber strategisk med å innhente eksterne midler.
- Samarbeide med lokalt reise- og næringsliv.
- Involverer alle kommuneområder i planlegging og gjennomføring av arrangementer og prosjekter.
- Vurderer Olavsdagenes fremtidige organisasjonsform.
- Har en bærekraftig driftsform og utvikling.
- Jobber strategisk med produktutvikling for å bli en attraktiv samarbeidspartner.

SLIK GJØR VI DET...






**SAMMEN**
SKAPER VI
SARPSBORG







# STEDSUTVIKLING – ET BEDRE STED Å OPPLEVE

«En alternativ strategi avindustrialiserte byer og regioner har falt ned på for å tiltrekke seg investeringer og innflyttere, er å promotere sine unike stedlige kvaliteter og sin kultur»

*Kulturutredningen 2014, s.79*

Kulturutredningen peker på hvordan økt globalisering skaper en økende interesse for lokal egenart og kultur.[3] De siste tiårene har vi sett en oppblomstring av lokale festivaler, spel og kulturarrangementer over hele landet. Dette fører ikke bare til økt verdiskapning, men styrker også lokal identitet og stedtilhørighet.

Olavsdagene anses i dag som en troverdig historieformidler og lykkes med å gjøre byens historie levende. Vikingmarked, teaterforestillingen om Olav Den Heldig og pilegrimsleden har bidratt til til å styrke innbyggernes bevissthet om sitt eget hjemsted og kulturarv. Byens 1000 års lange historie og Olavs betydning i Norges historie skaper identitet og stolthet. Identitet -og omdømmeundersøkelsen fra 2016 viser at Sarpsborg sitt omdømme fikk et løft etter tusenårsjubileet, og at innbyggerne ble mer stolte og engasjert.

Olavsdagene bidrar til at Sarpsborg blir et mer attraktivt sted å oppleve gjennom unike kulturtilbud. Det er spektakulært å sitte i gressbakken ved Lækkert og se spelet om Olav Den heldige mens sola går ned. Det er unikt å kjenne, å lukte og å ta på vikingtiden i det man går gjennom Landeparken skjermet fra dagens samfunn, kun omringet av naturskjønne omgivelser.

Olavsdagene utvikler arrangementer og prosjekter som publikum ønsker å oppleve, og dette skaper positive inntrykk av byen og gir et godt omdømme. Miljøer, aktører og arenaer som reiselivet kan utvikles for å selge opplevelser til besøkende og turister. Arrangementene tiltrekker publikum regionalt, nasjonalt og internasjonalt og skaper vekstkraft i opplevelsesturismen/ kulturturismen.

[3] *NOU 2013: 4 Kulturutredningen 2014, s. 78*

SLIK VIL VI HA DET...

## Olavsdagene skaper unike kulturelle opplevelser

- Gjør historien levende gjennom å se, smake, berøre, lukte og høre.
- Bruker Nasjonaljubileets tematiske struktur til programmering.
- Stryker lokal identitet og stedstilhørighet gjennom formidling av egen historie.
- Viderefører avtale om samarbeid med Stiklestad Nasjonale Kultursenter.
- Gjennomfører pilotåret 2019 og er hovedregion i 2022.
- Er samlende for byens kulturvirksomheter.
- Synliggjør pilegrimsleden som en del av Europeisk kulturveg og The St. Olavs Ways

## Olavsdagene formidler deler av Norges vikinghistorie

- Samarbeider med andre institusjoner, aktører og arrangører i planlegging, programmering og gjennomføring.
- Utvikler Landeparken som fast formidlingsarena for regionens vikinghistorie.
- Er et aktivt virkemiddel i kommunens satsninger innen stedsutvikling.
- Ferdigstiller langhuset i Landeparken under navnet «Kongsgården Olav»
- Bruker byens historie som grunnlag for internasjonale samarbeidsprosjekter

SLIK GJØR VI DET...

# VÅR FORTID FORTELLES OG VÅR FREMTID SKAPES I OLAVS BY



Sarpsborg kommune

# STRATEGIER FOR OLAVSDAGENE 2018-2030



www.olavsdagene.no